

ÖT FIATAL KÉPZŐMŰVÉS KIÁLLÍTÁSA SZUBOTICÁN

A felszabadulás után kivirágzó kultúrélet talán a legvilágosabban bizonyítja, hogy a széles néprétegekben milyen sokoldalú, széles sígában ömítő erőforrás rejtőzik. Ennek a forrásnak szabad folyást és széles medret csak olyan társadalom biztosíthat, mely a népi erőkből táplálkozik és magában a dolgozó népben vetette meg gyökereit. Ha végigtekintünk az írástudatlanság elleni nagy harctól melyet országunk lakossága vív, egészen a nagy lendülettel fejlődő művészeti életig, annak a bizonyosságát látjuk, hogy új, a szocializmus felé haladó társadalmunk alkalmas a nép erejének kiaknázására. Ezzel további lendületet ad fejlődésének nemcsak gazdasági és politikai síkon, de ami nem kevésbé fontos és az előbbiektől elválaszthatatlan szellemi felépítésének terén.

Ezért kell, hogy üdvözlünk minden olyan megnyilvánulást, amely a népi erők szellemi feltörését bizonyítja és ezért üdvözljük az öt fiatal szuboticiai képzőművész nyilvános jelentkezését is.

Nem kiforrott, kialakult képzőművészek bemutatkozása ez a tárlat, hanem egy tanfolyam munkájának eredményét összegezi. Ez csak kezdet, kiindulópont a fiatal népi tehetségek további fejlődéséhez, amelynek lehetőségét az a tény bizonyítja, hogy három a tanfolyam látogatój közül most már főiskolákban fejlesztik tovább tudásukat és tehetségüket.

Sajnáljuk, hogy *Hangya András* festőművész nem foglalkozhatott ezekkel az emberekkel a tanfolyam mind két esztendején keresztül, mert annyira érezhető bizonyos biztonság és viszonylagosan szolid tudás a rajzban — ami főleg a tanfolyam első évének eredménye — annyira bizonyítja a tárlat anyaga a festői forma irányítás nélküli keresését a

szilárd talaj utáni szüntelen kutatást.

Hogy a tárlat anyagában mindegyik kiállítónál találunk mégis legalább egy-két komoly művészeti alkotást — ez feltétlen tehetségük bizonyítéka.

Petrik Pál munkásemler és hogy a címfestésről tért át a festőművészetre, számára sohasem jelentett előnyt, de komoly akadályt, mely csak gátolhatta kibontakozását. *Petrik* munkájának elbírálásánál első sorban azt a tényt kell leszögeznünk, hogy sikerrel küzd a nehézségek ellen és áttörte magát ezeken a gátokon. A szorgalmas munka és fegyelmetezett tanulás eredményeként sikerült kibontakoznia és néhány kiállított képe komoly fejlődési lehetőségekre nyújt reményt. Különösen *Boszniai táj* című olaját kell kiemelnünk; ez a mű nemcsak a táj jellegzetességét adja híven, de színeiben és tónézékeltetésével is jól sikerült. Figyelemreimlő a *Munka az ifjúsági vaútvonalon* festménye is, melynek kopár hegyoldalát anyagszerűen és jó, összhangba hozott színekkel festette meg — de dolgozó, nagy iramban alkotó ifjai csak rajzban adnak mozgást, míg az izadó, munkában feszülő testek indokolatlanul egyhangú, tompa színei elveszik a kép egyébként jól megszervezett valószerűségét. Ne törekedjen mesterkélit, nem festői témák feldolgozására, mint ahogy ezt *Műhelyrészlet* című képénél tette. *Petrik* egyébként most már a beográdi akadémia növendéke és hiszszük, hogy további kibontakozásának irányítása jó kezekben van.

Tikvicki Iván munkái talán a legvilágosabban jellemzik azt az állandó kutatást, amelyet a tárlat összes résztvevőinél tapasztalhatunk. Ha a katalógus nem bizonyítaná, talán nem is sejtetnénk, hogy a *Tél, Fiala leány és a Táj kukoricással* című olajfestmények egy és ugyanazon festő munkái. Míg a *Tél* olajában merészen vág neki az unalmas, semmitmondó témának, hogy azt lendü-

letes vonalakkal, bátor, de nem mindig jól megoldott színekkel tegye vonzóvá és érdekessé, addig a *Táj kukoricással* bátoratlan, tapogatózó munka, mintha a festő ön maga riadt volna vissza nagy merészségétől. A *Fiatal leány* portréja és a többi portrék, de különösen a *Fiú az uccáról* jó jellemrajzolás, higgadt, mégis élő és anyagszerű színkezelést mutatnak. Ezen az úton kellene továbbfejlődnie, mert ezek a munkák túllépnek az átlagos műkedvelő festő igényhatárain és határozott tehetséget árulnak el.

Vukovics Márkó nem hozta el a tárlatra mindazt, amit megmutathatót volna a közönségnek. Azok, akik a tanfolyamon látták Vukovics első próbálgatásait, most joggal keresik első képeit, melyek meglepetést jelentettek mindenki számára festészeti munkájának kezdetén. Sajnos ezeket a képeket, talán a terem vilátszerűsége miatt, vagy azért, mert nem becsülte fel őket megfelelő árértékkel — nem hozta el a tárlatra. Ő is mintha visszarettent volna a kezdeti merészségétől — és most a másik végletbe csapott át. Új munkái ugyan még mindig a keresés egyik állomását jelentik, de indokolatlanul mégis az a leőpült, már úgyszólván élete: és merészséget nélkülöző módor, amellyel most élénk lépett. Az *Aratás* (olaj) bizony nagy meghátrálást jelent az előbbi munkáival szemben. Két portréjánál már merészebb kutatást észlelünk. Kár hogy az *Öreg ember* színekben vérszegény, mert egyébként maga a portré komoly és kifejező. Ha több élete vitt volna a színekbe, talán a kiállítás legbiztonságosabb munkája lehetett volna. Így is figyelemreméltó és reméljük, hogy Vukovics nem áll meg, míg meg nem találja tehetségéhez illő festői útját.

Sátrány Imre a legfiatalabb a kiállítók közül, de éppen fiatalágánál és munkáiban megcsillantó tehetségénél fogva a legszebb út állhat előtte. Csak négy képet állított ki a tárlaton, de a négy kép merész,

fenntartás nélküli nekilendülést bizonyít. A *Főutca* a kiállítás legjobb festői megoldású munkája. A másik három kép: *Városházarészlet*, *Palicsi tűz* és *Csendélet* olajfestmények is derűs, nagyvonalúan megoldott munkák, melyek nem sokkal maradnak el az elsőől. De *Sátrány*nál mégis egy kis aggodalmunk van; kissé fegyelmetlenül, munkájában néha kicsapongó és bizony a nagy önbizalom könnyen fejlődésének kerékkötőjévé válhat, ha nem párosul kellő fegyelemmel. Nem tudjuk, hogy helyesen tette-e, amikor a beogradai akadémiát az újvidéki tanárképzővel cserélte fel. Neki éppen jó mesterre és hosszabb fegyelmetezett munkára van szüksége.

Almási Gábor nem először lép a közönség elé. Nem ma kezdte munkáját, de életkörülményei a múltban nem adták meg neki fejlődéséhez szükséges lendületet. Sokáig egyhelyben topogott, inkább a szobrászat tehnikai részét tanulva, mint művészi utat és kiterjesztést keresve. Annál értékesebb az a tény, hogy az utóbbi két év mégis előrelendítette. Kiállított szobrai és rajzai bátor újjáéledést és fiatalos nekirugaszkodást mutatnak. Hisszük, hogy az új élet lehetővé is teszi teljes kibontakozását. Kiállított munkái közül elsősorban *Petőfi* portréját kell kiemelnünk, amely nemcsak méreteiben, de lendületben, a nagy formadalmi költőt jellemző kifejezésében is felülemelkedik a többi munkák fölé. »Eltörés« című figurális kompozíciójában nem találta meg a megfelelő megoldást és indokolatlan a csakányozó fiú és lapátoló leány egymáshoz kötése. Ezt a témát érdemes továbbfejleszteni, de plasztikusabb megoldással. Lenin portréjának feje erőt és lángészt sugároz, de a közhelyes póz sokban ontja a hatást. Almási a fafaragásban mutatja a legnagyobb biztonságot; teljesen uralja az anyagot és ha leküzd ezen a téren dekoratív hatásokra hajlamos módorát, tehetségét éppen a fafaragásban fejlesztheti a legmaga-

sabb fokig. Kisebb rajzai, de különösen az Ifjúsági vasútvonalon rajzolt vázlatai azt mutatják, hogy a költő munkája szép eredményekkel járt. Almásit, ha nem is mindig hiba nélkül, de legbiztosabban rajzolt a kiállítók közül.

Meg kell említenünk, hogy a kiállítás anyaga nem mutatna megfelelő kapcsolatot a művészek körül zailó élettel, ha Petrik és Almási az Ifjúsági vasútvonalról hozott anyagot nem állítják ki. A másik három kiállítás nem törekedett az életet, társadalmunk alkotó munkáját kifejezni. Ezt a mulasztást ma még tanulmányokkal indokolhatják — de a jövőben feltétlenül több tartalmat kell, hogy vigyenek munkájukba.

A látortól mintegy ezerötyszáz érdeklődő látogatta meg — amit igen

szép eredménynek tekinthetünk, mert sajnos a munkásság szervezett látogatása elmaradt. Pedig itt van az ideje, hogy fölkeltsük a munkásosztály figyelmét kulturális fejlődésünk képzőművészeti ága iránt is.

Feltűnően sok kiállított munkán látjuk az »eladott« jelzést. Nagyon biztató jelenség, hogy a fiatal művészeket elsősorban kulturálműnyein — a szubotivai városi muzeum és a Jugoszláviai Magyar Kultúrszövetség részesei anyagi támogatásban.

Mindent összevéve reméljük, hogy ez a kiállítás tovább lendületet ad az öt fiatal képzőművész munkálkodásának és hogy a jövőben még jobb, tartalmasabb és rendezettebb anyaggal lépnek a közönség elé.

Gajdos Tibor

S Z E M L E

BEAUMARCHAIS A MAGYAR NÉPSZÍNHÁZBAN

A jugoszláviai Magyar Népszínház alig két éve működik. A semmiből alakult, hiszen a régi Jugoszláviában nem volt önálló magyar színház, s ha akadt egy-két hivatásos színész, az is más pályát választott, s a biztos kenyér mellől ment el olykor műkedvelőkkel magyar színpad: szereplésre. Erre az egy-két tapasztalt színészre és fiatal műkedvelőkre támaszkodhatott megalakulásakor a jugoszláviai Magyar Népszínház. Akik figyelmen kívül kisérték kezdeti próbálkozásait, mégannyi derűlátással sem hihették, hogy két év alatt odáig fejlődhet az együttes és vele együtt a színház.

Ezt bizonyítja J. C. Beaumarchais Figaró házasságának előadása. Magyar színpadokon a Figaró házasságát Paulay Ede óta játsszák, a budapesti Vigszínháznak évtizedeken át volt visszatérő műsorszám. Még tizenegynéhány évvel ezelőtt is lát-

tattuk Góth Sándor nagyszerű rendezésében, s az itteni előadást akaratlanul is a vigszínházi előadásokhoz kell hasonlítanunk. Góth Sándornál a piktorezzk színpadi kép, az előadás meseszerűsége volt fontos, a szellemes fordulatokban gazdag vígjáték könnyed előadása. Akkoriban járt Juszni társulata Európának ebben a részben, s romantikus kísérleteiből sokat átvettek mindennütt, ahol megfordult. A pesti Figaró is felemelkedett a realitás tájáról a mese színes világába, de talán túlságosan felemelkedett. A szereplők oly ritmikusan mozogtak, hogy szinte bábszínházban képzeltek magunkat, s oly gagyogva és selypítve beszéltek, hogy azzal tökéletesen elszikkadt Beaumarchais éles szarkazmusa s a művészi játék mögött lefűnt a XVIII. század francia forradalmi szelleme.

Garay Béla rendezése nem nélkülözi teljesen ezt a meseszerűséget, de nála ez is alkalmazkodik a darab általános ironikus hangulatához.